

Mirosław Hoffmann, Izabela Mellin, Łucja Okulicz

Jełgun, gm. Stawiguda, woj. olsztyńskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 19, 65-66

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Celem badań było ustalenie zasięgu osady oraz dokończenie eksploracji odkrytych wcześniej obiektów. Trzy wykopy o łącznej powierzchni 200,5 m² wytyczono przy południowym krańcu oraz w centralnej części cypla lewobrzeżnej nadzalewowej terasy Baon.

Odkryto 11 nowych obiektów archeologicznych, 2 przekopane częściowo w poprzednich sezonach (wyeksplorowano do końca). Z wyjątkiem jednej niewielkiej jamy grupy tarnobrzeżskiej wszystkie obiekty koncentrowały się w środkowej partii cypla.

Jamy o charakterze gospodarczym w rzutach poziomych były owalne lub okrągłe, w profilach natomiast trapezowate albo nieckowate. W ich wypełniskach odkryto dość liczne fragmenty naczyń grupy tarnobrzeżskiej z V okresu epoki brązu i z okresu halstańskiego, półwytwory z krzemienia /m.in. z krzemienia pasiastego/, margla krzemionkowego, rogowca, a także bryłki polipy i węglełki drzewne.

Na okres wpływów rzymskich należy datować obiekt 56 - w górnej partii przecięty przez wkop nowotynny - nitej wyraźnie czytelny. Był to obiekt czworokątny, o wym. 5,8 x 3,6 m, zorientowany w kierunku SE-NW, wzdłuż krótszych boków wystąpiły po 3 dołki posłupowe. W części północno-zachodniej obiektu wypełnienie było ciemniejsze, odkryto w nim liczne grudki polipy, węgle drzewne oraz przepalone kamienie płaskowcowe /ślady paleniska?/. Dno jamy zalegało na głęb. 0,7 m, dwa dołki posłupowe sięgały głęb. 1,18 m.

Z wypełnienia obiektu pochodzą: fragment przedmiotu wykonanego z brązu - zapinki ??, fragment przedziłka glinianego, wór krzemienisty, ułamki kości zwierzęcych i ponad 600 ułamków naczyń lepianych ręcznie. Spośród nich na uwagę zasługują fragmenty naczyń o blyszczących, czarnych powierzchniach zdobione m.in. ornamentem meandrowym.

Pod obiektem 56 natrafiono na kulistą jamę o średnicy 1,6 m, w profilu trapezowatą, z dnem na głęb. 1,18 m, zawierającą materiał z epoki brązu.

Wyniki tegorocznych badań potwierdziły wcześniejsze ustalenia dotyczące charakteru i chronologii stanowiska.

Materiały znajdują się w Muzeum Okręgowym w Krośnie.

Nie przewiduje się kontynuacji badań.

JAROSZÓWKA, gm. Chojnów
woj. legnickie

Uniwersytet Wrocławski
Katedra Archeologii

Badania prowadził mgr Cezary Buśko. Finansował WKZ na woj. legnickie. Drugi sezon badań. Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej.

Dokończono eksplorację kurhanu nr 17, przebadano 7/8 kurhanu nr 9 oraz fragment płaskiej części cmentarzyska położonej pomiędzy tymi kurhanami. Badania kurhanu 17 nie przyniosły nowych ustaleń, potwierdzając wyniki uzyskane w roku ubiegłym. Kurhan nr 9 /wys. 0,8; Ø 8,0 m/ posiadający płaszczysto-żwirowy nasyp otoczony był rowem o szer. 80-90 cm i gł. 40 cm, wypełnionym żwirowym wałem obłożonym gliną. Od strony południowo-wschodniej w rowie zaobserwowano przerwę szer. 1,5 m, przed którą odkryto ślady ogniska. W centrum kurhanu, na poziomie calca, znajdował się grób bezpopielnicowy /55 x 50 cm/, w którym prócz kości odkryto szpilę brązową z kulistą główką i pogrubioną szyjką, 11 brązowych grochów strzał oraz kilkanaście grudek brązu. W bezpośrednim sąsiedztwie grobu stały gazonowy kubek i dzban. Przy wewnętrznej krawędzi rowu odkryto grób nr 2, także bezpopielnicowy, zawierający prócz kości fragment brązowego drutu i dużą ilość drobnych fragmentów ceramiki, a obok niego stała /odwrócona do góry dnem/ czarka z wyodrębnioną szyjką. Pozyskany materiał pozwala datować kurhan na epokę Hallstatt D.

W płaskiej części cmentarzyska odkryto 13 grobów popielnicowych i 7 bezpopielnicowych datowanych na V okres epoki brązu.

Badania będą kontynuowane.

JELGON, gm. Stawiguda
woj. olsztyńskie
Stanowisko I

Muzeum Warmii i Mazur
w Olsztynie

Badania prowadził mgr Mirosław Hoffmann przy współpracy mgr Izabeli Mellin. Konsultantem jest doc. dr hab. Lucja Okulicz. Finansowało MWM w Olsztynie. Drugi sezon badań. Cmentarzysko kurhanowe i 1 grób płaskich z wczeszej epoki młaza.

Przebadano fragment przestrzeni płaskiej cmentarzyska oraz kurhan X. Łącznie - 187,3 m² powierzchni cmentarzyska.

Kurhan X /średnice nasypu: wg osi N-S - 9,0 m, wg osi W-E - 8,2 m; wysokość nasypu 0,85 m/, posiadał formę kopca o stosunkowo stromych stokach. Bezpośrednio pod warstwą próchnicy znajdował się nasyp kamienny, którego miąższość w centralnej partii kurhanu wynosiła 0,5-0,7 m. Pod nasypem wystąpił przykryty kalkucyntymetrową warstwą piasku płaszcz z większych kamieni, który ograniczony był owalnym kręgiem kamiennym. Pod płaszczem, bezpośrednio na południe od punktu O kurhanu, znajdował się owalny w planie bruk kamienny /średnice: wg osi N-S - 1,2 m, wg osi W-E - 2,1 m/, na którym znajdowało się

co najmniej 15 popielnic, w większości mocno uszkodzonych. Wszystkie naczynia /również misy/ mają dna płaskie lub spłaszczone. W obrębie powierzchni ograniczonej kręgiem, na poziomie bruku, wystąpiły trzy jamy ze spalenizną. W jednej z nich odkryto fragmenty naczyń sitowatego i niestarannie wykonanego kubka. Po zakończeniu badań kurhan zrekonstruowano.

W wyniku badań przestrzeni płaskiej cementarszyska odkryto 5 płaskich, owalnych w planie, bruków kamiennych. Obiekty te składały się z jednej lub dwóch warstw kamieni i zawierały pochówki ciała palne bez popielnicowe /jedynie w obrębie uszkodzonego bruku XXI odkryto fragmenty dwóch naczyń/.

Materiały i dokumentacja z badań złożone są w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

KALISZ-ZAWODZIE
Grodzisko

patrz
wczesne średniowiecze

KOLONIA ŁODZAN¹ gm. Dobroń
woj. sieradzkie
Stanowisko 1

patrz
neolit

KOPOJNO, gm. Zagórz
woj. konińskie
Stanowisko 6

patrz
neolit

KOWALEWKO, gm. Oborniki
woj. poznańskie
Stanowisko 3

patrz
epoca brązu

KRASNYSTAW
woj. zamojskie
Stanowisko - Zamek

patrz
późne średniowiecze

KUNICE
woj. legnickie
Stanowisko 1

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Nadodrza
we Wrocławiu

Badania prowadził mgr Andrzej Mierzwiański. Finansowało Muzeum Hutnictwa i Odlewnictwa Metali Kolorowych w Głogowie. Pierwszy sezon badań. Osada obronna kultury lużyckiej z okresu halastac-
kiego i ślady osadnictwa z wczesnego średniowiecza.

Stanowisko położone jest na wschodnim brzegu Jeziora Kunickiego, uformowanym w postaci rozległego cypła, który wyniesiony 9 m ponad lustro wody opada stromym zboczem od strony jeziora. Jest ono oddalone ok. 2,0 - 2,2 km od centrum nadbrzeżnej części wsi, mierząc tę odległość wzdłuż południowego obrzeża zbiornika. Powierzchnię obiektu można szacować na 7-8 ha.

Osada została odkryta w 1960 r. i wówczas też przeprowadzono badania sondazowe /materiały zabytkowe i dokumentacja z tych badań zaginęły/. Celem badań było sprawdzenie datowania /Hallstatt D/ oraz charakteru zabudowy osiedla od strony wysokiego brzegu jeziora. Zakończono jeden wykop o powierzchni 300 m² /15 x 20 m/, usytuowany w miejscu kulminacji brzegu i tuż przy krawędzi skarpy. Podobnie jak w 1960 r., nie stwierdzono tam obecności konstrukcji obronnych, zaś bezpośrednio pod warstwą orną /o miąższości 0,1 - 0,4 m/ wystąpiły 33 obiekty zabudowy gospodarczo-mieszkalnej /nr 1-32, 15a/. Miały one formę przeważnie kolistą lub owalną, o rozpiętości najczęściej do 1,5 m, a w przekrojach przybierały kształty nieckowate, sięgając zwykle na głębokość do 0,25 m w poniżej poziomu ich odkrycia /nieliczne tylko odbiegają formą i wymiarami od wyżej nakreślonych/. Jeden obiekt /nr 15/ stanowi pozostałość budowli mieszkalnej typu półziemiankowego, o zachowanej wielkości ok. 5,5 m² /2,6 x 2,1 m/. Pięć dalszych /nr 15a, 23, 24, 31, 32/ zaliczyć można do jam postępowych, z których dwie /nr 15a i 24/ wiążą się z konstrukcją domostwa. Następnie pięć obiektów /nr 3, 4, 7, 10, 18/ to urządzenia ogniowe, tzn. ogniska lub piece /obiekt nr 3 ze śladami kopuły glinianej/, składające się z dwóch jam - paleniskowej i przypaleniskowej - rozdzielonych progiem calcowym.

Badante dostarczyły bardzo obfitego materiału ceramicznego, stosunkowo licznych fragmentów kości i grud polepy oraz kilkunastu odłupków i okruchów krzemieniowych. Uzyskano również zabytki specjalne: fragmenty form odlewniczych z piaskowca, gliniana figurka zwierzęca, przęślik gliniany, obrabiony kiel dzika, fragment glinianej maski toporka, gliniane krątki i przedmioty rozkowane oraz fragment cylindrycznego waleczka.

Materiał ceramiczny pozwala datować odkrytą partię osady na starszą i środkową fazę okresu hal-